

Palvelualueiden kommentit 1-6 2020 toteutumaan

Aikuissosiaalityö

Aikuissosiaalityössä alkuvuosi sujui odotetusti, kunnes korona-aika ja poikkeustila saapuivat yllättäen Suomeen. Korona ei ole näkynyt asiakkaiden elämässä vielä suurella määrällä, mutta elämänhallinnan ongelmat kuten ahdistus, päihteiden käytön lisääntyminen, yksinäisyyden tunteet ja taloudelliset ongelmat tulevat todennäköisesti esiin tilanteen pitkittyessä.

Päättäjien antaman tavoitteen mukaisesti tukiasuntojen määrää on pyritty vähentämään kuukausittain ja siinä on onnistuttu. Tukiasuntojen vuokratien perintää on tehostettu perintämenettelyn avulla. Päihde- ja mielenterveysasiakkaiden asumispalvelut kilpailutettiin viime vuonna ja etenkin nuorten ongelmat vaativat entistä enemmän tuetumpaa asumista ja ohjausta. Olkkarissa on ollut ajalla 1-6 2020 yhteensä 5765 kävijää.

Aikuisten psykososiaaliset palvelut

Yksikön budjetti on toteutunut suunnitellusti. Tuotot ovat toteutuneet alle budjetoidun. Kulut ovat alle budjetoidun, samoin netto.

Asiakasmäärä raisiolaisten, ruskolaisten ja ulkokuntalaisten osalta mielenterveystiimissä on kasvanut noin 11 % vastaavaan aikaan 2019 verraten. Käyntimäärät ovat laskeneet noin 7%, mutta tämä selittyy sillä, että Covid 19 tartuntatautilanteen vuoksi käyntejä on korvattu etäkontaktilla. Etäkontakteja on ollut 607 kpl (vuonna 2019 51 puhelinkontaktia samana aikana). Odottavat äidit, pienten lasten (1-3v) vanhemmat ja nuoret (18-20v) on priorisoitu ja he ovat saaneet ajan jonottamatta.

Asiakasmäärä Psykiatrisessa kotitiimissä (kotiin vietävät mielenterveyspalvelut) on laskenut noin 5 % ja käyntimäärä 9 %. Käyntimäärä oli laskenut erityisesti raisiolaisten asiakkaiden kohdalla. Etäkontaktien määrä oli kasvanut; tänä vuonna 354 etäkontaktia verraten kauden 1-6 2019 90:een etäkontaktiin.

Päihdehoidossa avohoidon asiakasmäärä on laskenut (27%) verrattuna kauteen 1-6 2019. Käyntimäärät ovat myös laskeneet (37%), mutta etäkontaktien määrä on kasvanut lähes kolminkertaiseksi. Avohoidon palveluja on voitu antaa ilman jonoja.

Korvaushoitotiimissä asiakkaiden määrä oli laskenut hieman (36 vs 39) ja käyntimäärä oli laskenut 54%. Etäkontaktien määrä oli noussut yli kolminkertaiseksi. Covid 19 tartuntavaaran takia korvaushoidon riskiryhmiin kuuluvat potilaat on pyritty hoitamaan antamalla korvaushoitolääke joko viikko- tai kuukausi-injektiona, jotta kohtaamisia korvaushoitovastaanotolla on voitu vähentää.

Päihdehuollon polikliinisissä ostopalveluissa (Turun A-klinikkasäätiö) asiakaskäyntien määrät olivat laskeneet 1-6 2019 kauteen verrattuna 26 % ja asiakasmäärä 25%. Laskua oli tapahtunut sekä raisiolaisten että ruskolaisten asiakkaiden kohdalla.

Päihdehuollon laitostuntoutuksessa hoitopäivien määrä nousi 39 % kauteen 1-6 2019 verrattuna Raision osalta. Ruskon osalta hoitopäivien määrä laski (73%) asiakasmäärän puolittuessa. Laitostuntoutuksen hoitopäivien määrä vaihtelee herkästi vuodesta toiseen, koska hoitotaksot ovat tavallisesti 1-3 kuukauden mittaisia ja jo yhdenkin asiakkaan lisäys/muutos tuo hoitopäivien määrään melko suuren muutoksen. Päihdehoito ja laitostuntoutus pysyvät kokonaisuutta tarkastellen talousarviossa.

Testamenttilahjoitus: Varojen käyttö on ollut laaditun käyttösuunnitelman mukaista.

Kriisiavun puhelimeen tuli alkuvuonna 2020 yhteensä 6 kriisiapupyyntöä. Näihin vastattiin tarkemman arvion jälkeen järjestämällä joko ryhmämuotoista kriisi-interventiota tai yksilöllinen kriisiaika mielenterveystiimin työntekijälle.

Erikoissairaanhoito

Erikoissairaanhoidon budjetti koostuu lähes kokonaan Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin menoista.

Intimen toteutuma perustuu sairaanhoitopiirin tasaerälaskutukseen. Toteuma on 50,71 %, Raision osalta 50,89 % ja Ruskon 49,91 %. Ylitys johtuu siitä, että Raision osalta erikoissairaanhoidon budjetti jäi 581 017 € pienemmäksi kuin sairaanhoitopiirin esittämä. Ruskon osalta budjettiesitys on sairaanhoitopiirin esityksen mukainen. Tasaerälaskutus maksetaan sairaanhoitopiirin tekemän budjetin perusteella.

Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin käyttö on ollut Raision osalta 0,7 % alle tasaerälaskutuksen. Poliklinikkakäynnit ovat vähentyneet 3,3 % viime vuodesta ja hoitotaksot vähentyneet 3,7 %. Psykiatrian poliklinikkakäynnit ovat nousseet 10 %, yhteispäivystyksen käynnit ovat laskeneet 14,4 % viime vuoden tasosta. Heinäkuun toteumassa Raisio on 4,9 % alle tasaerälaskutuksen.

Ruskon osalta Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin käyttö ylittää 5 % tasaerälaskutuksen. Nousu selittyy psykiatrian vuodeosastohoidon kasvusta, joka on kaksinkertaistunut viime vuodesta. Pienen kunnan tilanne muuttuu nopeasti, heinäkuun toteutuksessa Rusko on jo 1,3 % alle tasaerälaskutuksen.

Sairaanhoitopiiri joutui koronaepidemian takia supistamaan kiireetöntä toimintaa merkittävästi keväällä ja samalla resursseja keskitettiin koronan hoitoon. Hoitojonot ovat pidentyneet ja kuntalaskutus on jäänyt alle suunnitellun. Heinäkuussa kaikkien kuntien toteuma oli alle tasaerälaskutuksen. Kuntayhtymän alijäämän kattamisesta ja hoitojonojen purkamisesta ei ole vielä esitetty suunnitelmaa.

Hallintopalvelut

Hallintopalveluiden palvelualueella tammi-kesäkuun toteutuma on budjetoidun mukainen. Hankkeet ovat käynnissä suunnitelmien mukaisesti ja seuraavat maksatukset ovat syksyllä.

Tosin hallintopalveluiden lukuja sotkee teknisistä syistä hallintopalveluiden alle kirjattu kohdentamaton menosäästö, jonka kohdennus tuodaan syksymmällä lautakunnan päätettäväksi.

Hoito- ja hoivapalvelut

Hoito- ja hoivapalveluiden tulosalueen puolivuositoteuman perusteella nettotulos yhteistoiminta-alueella tulee alittumaan noin 1,5 miljoonaa euroa (6,35 %). Raison osalta alitus on noin 6,3 % ja Ruskon osalta noin 17,5 %.

Kuntoutuspalvelut

Toimintakuluista toteutui 43 % ollen 489 392 € ja toimintatuotoista 28 % ollen 15 443 €. Asiakasmäärä oli 66 % ja käyntimäärä 70 % koko vuoden arviosta. Ruskolaisten osuus nousi ollen 131 % ja käyntimäärä 95 % koko vuoden arviosta.

Korona vaikutti toimintaan merkittävästi. Toimintojen toteutusta piti arvioida uudelleen huomioiden erityisvaatimukset. Ryhmätoiminnan lopetus lisäsi yksilökäyntien määriä. Tiimityötä minimoitiin ja asiakkaiden arviointeja toteutettiin erillisesti ja etäyhteyksin. Hankinnat ja koulutukset siirtyivät syksyyn tai peruttiin kokonaan. ICF-hanke seisahtui. Osa henkilökunnasta oli osan viikosta etätyössä. Näin yksikön henkilömäärää saatiin pienennettyä. Osa asiakkaista ei voinut tai halunnut tulla vastaanotolle eikä halunnut terapeuttia kotiin. Arviot päiväkodeissa ja kouluissa jäivät toteutumatta. Lääkinnällisen kuntoutuksen asiakkaisiin pidettiin yhteyttä koko ajan ja seurattiin arjen toimintakykyä. Kaikki välttämättömät arviot ja terapiat toteutettiin. Asiakaskontakteja toteutettiin vastaanoton lisäksi, ulkona, kotikäynnein ja toukokuusta myös etäkuntoutuksena Lifecare-järjestelmällä. Etäkuntoutus oli käytössä pääosin puheterapiassa. Lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälinepalvelut ja kiireelliset Kuntoutussuunnitelmien arviot toteutettiin, joilla turvattiin asiakkaiden kotona asumista ja Kelan etuuksien jatkuminen. Osan asiakkaiden terapian arviot ja toteutus keskeytyivät ja siirtyivät syksyyn, jolloin odotusajat nousivat.

Puheterapian jono kasvoi: tutkimusjonossa ensikäyntiä odottaa 47 lasta (odotusaika noin 4 kk), terapiajonossa on 28 lasta (odotusaika noin 7 kk). Lisäksi 38 lasta odottaa Kelan vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen päätöstä. Puheterapeuteista oli vajausta keväällä ja ostopalveluja on tehty 19 raisiolaiselle ja kuudelle ruskolaiselle. Puheterapian alkuvuoden uusista asiakkaista 26 %:n äidinkieli on joku muu kuin suomi tai ruotsi.

Toimintaterapian jonossa on kuusi alle kouluikäistä lasta (odotusaika noin 4 kk). Kouluikäisten kohdalla ADHD korostuu. Haastetta on toiminnanohjauksessa ja tunnesäätelyssä, jonka vuoksi

aloitettu yhteistyötä opettajien kanssa. Neuropsykiatrisen ohjauksen ja valmennuksen tarve ilmeinen ja aloitettu selvitystä toiminnan mahdollisuuksista.

Psykologille on jonossa 11 lasta (odotusaika 6 kk). Kehitysneuvolan tiimin toiminta hajaantui koronan vuoksi. Yhteyshenkilöksi vaihdettiin psykologi. Yhteistyö konsultoivan avopediatrin kanssa toimii hyvin ja Kehitysneuvolasta tehtiin vain neljä lähetettä erikoissairaanhoidon.

Psykologin ja toimintaterapeutin yhteistyönä toteutettavan Strategia-vanhempainryhmän aloitus siirtyi syksyyn. Tavoitteena tukea vanhempia lapsen diagnoosin saamisen jälkeen. Vanhempain ohjauksessa ja tuessa on edelleen puutetta, johon kaivataan sosiaalityöntekijän tai kuntoutusohjaajan apua. Lasten ICF- hanke seisahtui ja jatkunee syksyllä. Tavoitteena toimintakyvyn arvioinnin kehittäminen ja moniammatillisen tiimityön lisääminen.

Fysioterapiassa suoravastaanottoa ylläpidettiin myös koronan aikana, mutta ajoista täyttyi vain 47 %. Fysioterapiassa ei jonoa. Käytössä toimintakäytännön mukainen vastaanoton kiireellisyysluokitus.

Apuvälinepalvelut on toteutettu yhteistyönä TYKS:n apuvälinekeskuksen (AVK) kanssa. Raisiossa ja Ruskolla on paikallisvarastot, jonne saadaan tilaamalla täydennystä AVK:n varastosta. Apuvälineiden tarpeen arviointi, sovitus, huolto, puhdistus ym. asiakkaan kanssa tehtävät toiminnot toteutetaan edelleen terveystieteiden keskuksessa. Ruskolla on fysioterapeutti päivän viikossa.

Perhepalvelut

Perhepalveluissa sekä ennaltaehkäisevien palvelujen, avohuollon palvelujen että kodin ulkopuolelle sijoitettujen suoritemäärät eivät ole kuluneen alkuvuoden aikana jatkaneet kasvuaan vaan nähtävissä on pientä laskua (Raisio 502, Rusko 95 vuonna 2020, Raisio 551, Rusko 122 vuonna 2019). Tähän ilmiöön on oletettavasti vaikuttanut koronapandemia, jonka aikana asiakkaiden yhteydenotot ovat vähentyneet aiempaan verrattuna.

Avohuollon suurtuotteen kasvun selittää ostopalveluna hankittavan laitosperehekuntoutuksen ja kotiin tehtävän perhekuntoutuksen tarpeen kasvu. Vauvaikäisten asiakkaiden määrä on kasvanut, mikä näkyy perhekuntoutuskustannusten nousuna. Avohuollon kustannusten nousu on nähtävä hyvänä merkinä siitä, että lastensuojelussa panostetaan perheen ja lapsen/nuoren kanssa tehtävään työhön ja heidän voimavaroihinsa entistä vahvemmin, jolloin voidaan ajatella saavutettavan pysyvämpiä muutoksia kuin mihin sijaishuollolla pystytään. Panostaminen avohuoltoon on myös nykyisen lastensuojelulain ja toimintasuosituksen mukaista.

Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten määrää ei ole saatu vähentymään, mutta näyttää siltä, että laitoshoidon kustannusten osuus on tasoittunut edelleen. Perhehoidon osuus hoitovuorokausissa on edelleen suurempi kuin laitoshoidon osuus. Kiireellisten sijoitusten määrässä on nähtävissä pientä laskua (22 kpl 6/2020) edellisen vuoden puolivuotistoteumaan nähden (27 kpl 6/2019).

Kokonaisuudessaan perhepalvelujen talousarvio on paremmin toteutumisuralla kuin viime vuonna vastaavaan aikaan. Tilikauden tulos on 53,5 %, kun se viime vuonna vastaavaan aikaan oli 57,9 %.

Suun terveydenhuolto

Suun terveydenhuollon toiminta vaikeutui merkittävästi koronapandemian takia. Hoitoa jouduttiin STM:n ja alueen sairaanhoitopiirin ohjeistuksen mukaisesti rajaamaan kiireelliseen ja puolikiireelliseen.

Epidemian ollessa pahimmillaan kiireettömät hoitoajat peruttiin. Peruutuksen yhteydessä jokaiseen asiakkaaseen pyrittiin olemaan yhteydessä ja tehtiin hoidon tarpeen arvio. Asiat, jotka eivät edellyttäneet välttämättä vastaanotolle tuloa, hoidettiin puhelimitse. Vastaanotolla hoidettiin kiireelliset ja välttämättömät asiat käytettävissä olevin keinoin. Tiettyjä laitteita ja tarvikkeita ei saanut ohjeistusten mukaan epidemian aikana käyttää lainkaan, joten jouduttiin tekemään mm. väliaikaisia taikka vaihtoehtoisia toimenpiteitä. Pandemian pahimmassa vaiheessa vastaanotolta oltiin yhteydessä myös jokaiseen päivän potilaaseen ja tarkistettiin terveydentila. Hengitystieoireisten aika siirrettiin taikka asiakas ohjattiin maakunnan erillisyyksikköön sairaanhoitopiirin ohjeiden mukaisesti. Pandemian edetessä avuksi saatiin myös tekstiviestillä tapahtuva informointi.

Hoitoaikoja peruttiin myös henkilökunnan sairastumisten vuoksi. Varsinkin alkuvaiheessa koronatestaus oli vähäistä ja ohjeiden mukaisesti minkäänlaisilla sairauden oireilla ei työhön saanut tulla. Lisäksi suun terveydenhuollosta siirrettiin seitsemän henkilöä muihin tehtäviin pandemian ollessa pahimmillaan.

Kesäkuun lopulla suun terveydenhuollon tulot jäävät 35 %:iin budjetoidusta (vuonna 2019 kesäkuun lopulla tuotot olivat 51 %). Toimintakulut ovat kuitenkin talousarvion mukaiset. Toimintakate on siten jo 53 %. Tuotot jäävät budjetoitua pienemmiksi, koska käynnit ja asiakasmäärät jäävät vuoden alkupuoliskolla noin 70 – 80 % vuoden 2019 vastaavaan tasoon verrattuna. Pandemian lievittyessä loppukevällä, kun toimintaa varovaisesti avattiin, jouduttiin käyttämään paljon myös ostopalveluja.

Hoito koronaepidemian aikana oli normaalista poikkeavaa myös toimenpiteiden ja hygieniajärjestelyjen suhteen. Uusia suojarusteita ja desinfektio- ja -aineita jouduttiin hankimaan runsaasti. Hoitoajat olivat normaalia pidempiä. Tarvikkeiden hinnat nousivat. Uusista toiminatavoista osaa tulee noudattaa, kunnes THL ja alueen sairaanhoitopiirin ohjeet muuttuvat. Osa saattaa jäädä pysyväksi käytännöksi jatkossa. Tämä tarkoittaa kustannusten nousua.

Poikkeusolojen aikana suun terveydenhuollossa ei annettu kiireettömiä hoitoaikoja. Kun poikkeustila poistui, hoitoon pääsyn määräajat astuivat jälleen voimaan. Koronan takia peruutetuille yli 3000 asiakkaalle on pääosin lähetetty kehoitus varata uusi aika. Uudet tutkimus ja tarkastusajat menevät nyt marras-joulukuulle. Kaikki eivät vielä ole aikoja varanneet. Mikäli epidemiatilanne taas

pahenee, kiireetöntä hoitoa jouduttaneen taas supistamaan. Todennäköisesti kiireettömään hoitoon pääsyn määräajat eivät enää toteutuisi.

Työllisyyspalvelut

Vuoden 2020 ensimmäinen puolikas oli varsin poikkeuksellista aikaa Korona-virusepidemian johdosta. Tammi- ja helmikuussa tilanne oli vielä varsin normaali, työttömyyden ollessa 6,7 % mutta poikkeusolojen tultua Suomessa voimaan se nousi Raisiossa pahimmillaan 14,6 %. Tuo nousu selittyy käytännössä lomautettujen työntekijöiden määrän kasvulla, pitkäaikaistyöttömyydessä ei tapahtunut muutosta. Myös työmarkkinatukilasku pysyi kriisiä edeltävissä luvuissa, mutta mikäli Korona-epidemia jatkuu ja yritykset joutuvat irtisanomisiin on siinä kasvun vaara.

Poikkeusoloissa työllisyyspalvelut aloittivat ensimmäisenä Varsinais-Suomessa etäkuntouttavan työtoiminnan niin omilla pajoilla kuin ostopalvelutuottajien kanssa. Näin asiakkaat pystyttiin pitämään palveluiden piirissä ja samalla työmarkkinatukilaskun kasvua hillittiin. Myös kehittämishanke etäkuntouttavaan työtoimintaan liittyen aloitettiin, rahoittajan ollessa Varsinais-Suomen liitto. Tässä on tarkoituksena kehittää malli ja välineet siihen jotta tämä palvelumuoto voisi olla eräs malli asiakkaiden auttamisessa kohti kuntoutumista ja työllistymistä.

Asiakasmäärä kuntouttavassa työtoiminnassa tarkastelujaksolla oli yhteensä 251 asiakasta. Nämä jakautuivat tasan ostopalvelupaikkojen ja oman tuotannon kesken. Palkkatukityöntekijöitä tarkastelujaksolla oli yhteensä 43 henkilöä. Heille kaikille on tarkoitus vuoden 2020 aikana saada ns. työssäoloehto täyteen. Tässä volyyymi on vuodentakaiseen laskenut, koska kyseistä määrärahaa leikattiin tälle vuodelle 300 000 euroa.

Budjetissa on pysytty hyvin toimintakulut ovat 46,5 %.

Vammaispalvelut

Vammaispalvelujen tulosityksikön puolivuositoteuman perusteella nettotulos yhteistoiminta-alueella tulee alittumaan noin 468 000 euroa (6,6 %). Raision osalta alitus on noin 3 % ja Ruskon osalta noin 1,7 %.

Vastaanottopalvelut

Vastaanottopalvelut on pysynyt budjetissa alkuvuoden. Nettototeuma on 49,25 %. Tulot eivät kerry tasaisesti vuoden aikana, nyt toteuma on 54,66%.

Raision terveysaseman toiminta muuttui merkittävästi maaliskuun puolivälistä koronaepidemian alettua. Terveysaseman toiseen päähän eristettiin hengitystieinfektiovastaanotto, jonne keskitetiin koronaepäilyjen hoito ja näytteenotto. Tämä vaati lisäresursseja toisen päivystyksen ylläpitämiseen ja tartunnan jäljitykseen. Kevään aikana saatiin lisäapua terveysneuvonnan ja suun

terveydenhuollon henkilökunnasta. Valmiuslain poistuttua muiden yksiköiden toiminta palasi normaaliksi ja lisähenkilökunta palasi omiin työpisteisiin. Kevään aikana lähivastaanottojen määrä karsittiin mahdollisimman pieneksi ja potilaita hoidettiin paljon puhelimitse. Näin ollen vastaanottokäyntien määrä laski. Ei-kiireellinen jono saatiin kesän aikana kuitenkin pysymään ennallaan.

Koronaepidemia on lisännyt toimintakuluja erityisesti laboratorion osalta. Koronanäytteitä on otettu 380 kappaletta hintaan 52 132 €. Laboratorion toteuma on 59,56%. Myös hoitotarvikejakelun kustannukset ovat ylittymässä kalliiden diabetestarvikkeiden takia, toteuma on 68 %.

Ruskolaiset hengitystieinfektiopotilaat ohjattiin epidemian alusta asti Raision hengitystieinfektio-vastaanotolle. Muuten Ruskon terveysasema toimii normaalisti. Huhtikuun alussa TYKSlab aloitti laboratoriotuotoiminnan Ruskon terveysaseman laboratoriotiloissa. Näytteenotto toimii kahtena aamupäivänä viikossa.

Terveysneuvonnan kulut ovat tässä vaiheessa vuotta alle budjetoidun, nettototeuma 47,69 %. Toteuma etenkin koulu- ja opiskeluterveydenhuollon osalta on alle suunnitellun. Tämän selittää kevään Covid-19 pandemia, jonka johdosta kaikki kiireetön toiminta keskeytettiin. Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon oppilaat ja opiskelijat siirtyivät myös etäopetukseen. Sama suuntaus ei noussut yhtä selvästi esille neuvolatoiminnassa, sillä raskauden ajan seuranta tulee toteuttaa myös poikkeusoloissa, samoin pienten lasten seurantakäynnit. Lastenneuvolatoiminnassa valtaosa käynneistä sijoittuu juuri tuohon pikkulapsi-ikään (alle 1,5 vuotiaat). Myös vanhempien neuvolaikäisten lasten rokotosohjelmat tuli toteuttaa pandemiasta huolimatta. Pandemiatilanteen hellittäessä toukokuussa, neuvolatarkastukset palautettiin ja tekemättä tehtyjä terveystarkastuksia purettiin kouluterveydenhoitajien avustuksella. Pandemiasta johtuen osa terveydenhoitajista siirtyi tekemään pandemiatyötä muutaman kuukauden ajaksi suoraan Raision terveysasemalle tai/ ja avustamalla puhelimitse tehtävässä hoidon tarpeen arviossa.